

Bevorderen van innovatie; meer dan R&D bestedingen alleen.

Reacties van de Strategische Adviescommissie(SAC) op het "Bedrijvenbeleid" 2 november 2011

Gebrek aan focus leidt tot minder innovatie!

Het voortbouwen op historisch al sterke sectoren heeft zeker effect mits er projecten gerealiseerd worden met een duidelijke meerwaarde voor Nederland. Generieke maatregelen zoals belastingverlaging of –aftrek zijn niet gericht op innovatie in Nederland en stimuleren dus niet. Uitbreiding van het aantal Topgebieden ten opzichte van de sleutelgebieden in het verleden en geen uitbreiding van de financiële middelen zal ook leiden tot verdere versplintering van middelen. De Topgebieden zijn ook nog eens zeer breed geformuleerd; dit versterkt het risico van versplintering. Daarnaast is het sterk de vraag of bijvoorbeeld “energie” en “Life sciences” wel sterke gebieden zijn. Voor “logistiek” geldt dat dit wel een logische sector is voor Nederland, maar vervolgens komen er geen oplossingen voor de structurele knelpunten. De overheid trekt zich ook hier terug terwijl dit nou juist een beleidsterrein “des overheids” is.

Beter subsidie dan belastingaftrek!

Met name enkele zeer grote bedrijven hebben geluiden laten horen dat ze niet gelukkig zijn met de RDA; ze prefereren toch de “oude subsidiemogelijkheden” boven de “belastingaftrek”. Daarbij speelt een rol dat deze bedrijven in Nederland sowieso weinig winst maken of juist zoveel winst maken dat een aftrek van enkele 10-tallen miljoenen er niet toe doet. Subsidie in de vorm van cash bevordert de interne besluitvorming ten behoeve van investeringen in R&D. Belastingbesparingen worden eigenlijk direct door de financiële mensen ingeboekt.

Echte ondernemers zitten toch niet aan het stuur!

Daarnaast wordt geleidelijk duidelijk dat het principe “bedrijven aan het stuur” een aparte uitwerking heeft gekregen. In de werkelijkheid betekent het nl. een aantal “beroepsbestuurders” veel invloed hebben gekregen (VNO, FME en Topteamleiders). Echte ondernemers hebben weinig invloed. Ook een aantal brancheorganisaties beginnen zich nu te roeren en vragen eigenlijk om meer invloed. De gekozen aanpak met Topteams, Sectorplannen, Innovatieprestatiecontracten etc. leidt in de praktijk tot een woud van intern gericht overleg en papieren plannen. In concreto gebeurt er eigenlijk niet veel. De angst is reëel dat uiteindelijk alleen de vergadertijgers het hele proces zullen af-/meemaken. Veel anderen zullen afhaken. De minister heeft in september eigenlijk weinig besloten; hij vraagt alle teams om nog meer plannen te maken. Uitsluitend de sectoren/Topteams die beschikken over voldoende doorzettingsvermogen en ondersteuning van “ambtenaren” zullen het proces kunnen afmaken. Het lijkt erop dat de eerste partijen al aan het afhaken zijn.

R&D bestedingen 2,5% of behoud van het exportaandeel?

- De R&D doelstelling van 2,5% is een inputgegeven terwijl het toch zou moeten zijn dat je zo efficiënt en effectief mogelijk wil innoveren. Er zijn talrijke voorbeelden van bedrijven die met relatief geringe R&D bestedingen uitermate succesvol zijn.
- De meting van de R&D bestedingen is erg moeilijk en uitermate subjectief.
- Nederland haalt al jaren de R&D bestedingsdoelstelling niet en toch blijft ons aandeel in de wereldhandel nagenoeg stabiel. Er zijn wel lichte verschuivingen bijvoorbeeld van chemie naar Hightech. Dit geldt eveneens voor België. Er zijn echter veel kleinere landen die vaak als voorbeeld worden gebruikt als het gaat om innovatie, die al jaren geconfronteerd worden met een sterk teruggelopen exportaandeel. Het exportaandeel toont aan dat Nederland uitermate competitief is gebleven.
- Het is algemeen bekend dat er veel meer factoren zijn die van invloed zijn op de innovativiteit van een onderneming, bijvoorbeeld "good governance".
- Veel onderzoeken hebben inmiddels aangetoond dat sociale innovatie de effecten van technologische innovatie vermenigvuldigen.
- In de praktijk zie je dat het belangrijk is dat het management van een bedrijf zijn klanten, producten en processen goed kent. Veel debacles van de laatste jaren zijn toegeschreven aan een gebrek aan productkennis bij de ondernemingsleiding. Deze debacles doen zich overigens de laatste jaren vooral voor in de zakelijke dienstverlening en in het publieke domein. De indruk bestaat dat de meeste industriebedrijven hun zaakjes wat dat betreft op orde hebben. Dit leidt zeker tot voordelen op het gebied van (proces)innovatie.
- Iedereen is het er wel over eens dat export van vitaal belang is voor Nederland. Het is eigenaardig dat niemand meer aandacht vraagt voor zoiets simpels als "talenkennis". Daarvan is toch zeker dat het noodzaak is dat je je talen moet beheersen om internationaal zaken te kunnen doen.
- Het gaat erom dat we in Nederland dingen blijven maken en dat we werkgelegenheid hebben voor mensen die dit soort werk zoeken. Dan moeten we ons wel concentreren op productie/fabrieken die waarde creëren; het moet dus gaan om kennisintensieve producten of processen. Daarbij horen ook zaken als "system integration", software, design e.d.
- Het is algemeen bekend dat grotere bedrijven meer moeite hebben met innoveren dan middenbedrijven; daarom creëren grote bedrijven vaak aparte entiteiten voor hun innovatie(incubators). Een sterk middenbedrijf is dus nodig om de "bottom-up innovatie te bevorderen. Duitsland is hier het beste voorbeeld van. Dit zijn vaak familiebedrijven die erg "Rijnlands" geleid worden.
- In voorgaande punten zijn slechts een aantal zaken aan de orde gekomen die van invloed zijn op het behouden van je exportaandeel. Meer in het algemeen kan gesteld worden dat het beleid dat hiertoe gevoerd moet worden door bedrijven, sociale partners en overheid in het verleden al meermalen is beschreven door SIC. Deze zaken liggen namelijk al vast in de publicaties "Maak er meer van" en "De conjunctuur de Baas!". Ook de essays die momenteel geschreven worden gaan weer over beleid dat in dit kader gevoerd moet worden.